

Kaupunginhallitus 31.03.2025 § 80

§ 80

Vuoden 2024 tilinpäätös ja tuloksen käsittely (osittain Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Jyrkkä Maria

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mykkänen Kai

Kaupunginhallitus

1
allekirjoittaa Espoon kaupungin vuoden 2024 tilinpäätöksen ja toimittaa sen tilintarkastajille tarkastettavaksi,

2
saattaa tilinpäätöksen tarkastuslautakunnan käsittelyn jälkeen edelleen valtuustolle käsiteltäväksi,

3
oikeuttaa konsernihallinnon tekemään tilinpäätökseen mahdolliset tekniset tarkistukset.

4
ehdottaa valtuustolle vuoden 2024 tuloksen käsittelystä seuraavaa:

Peruskaupunki vähentää poistoeroa 10 752 842,25 euroa.

Tilapalvelut-liikelaitos vähentää poistoeroa 5 014 750,03 euroa.

Vahinkorahasto: ylijäämä 1 137 901,59 euroa lisätään rahaston edellisten tilikausien ylijäämään.

Elinkeinojen ja työllisyyden kehittämisrahasto: ylijäämä 297 102,43 euroa lisätään rahaston edellisten tilikausien ylijäämään. Rahaston edellisten tilikausien ylijäämä 1 337 555,80 euroa siirretään rahastopääomaan.

Peruspalvelujen ja maanhankinnan investointirahasto: ylijäämä 38 309 382,58 euroa lisätään rahaston edellisten tilikausien ylijäämään. Rahaston pääomaan

tehdään sääntöjen mukainen inflaatiokorjaus vuoden 2024 kuluttajahintaindeksin mukaisesti. Edellisten tilikausien ylijäämästä siirretään 3 646 204,61 euroa rahastopääomaan.

Kaupungin tilikauden ylijäämä 120 725 665,65 euroa lisätään oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämään.

Esitykset sisältyvät laadittuun tilinpäätökseen.

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Allekirjoituksia ei kerätä kokouksessa, vaan kaupunginhallituksen jäseniä pyydetään allekirjoittamaan tilinpäätös sähköisesti 4.4.2025 mennessä.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Tilinpäätös

Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Lisäksi tilinpäätökseen sisällytetään konsernitilinpäätös. Tilinpäätöksen allekirjoittavat kaupunginhallituksen jäsenet ja kaupunginjohtaja.

Talouden epävarmuus vaikeutti talouden ennustamista - myös valtakunnallisesti

Vuoden 2024 talousarviota laadittaessa ennusteet taloudesta olivat epävarmat, sillä talouden kasvu oli viivästynyt ja työttömyysluvut olivat kasvussa. Vuoden 2024 aikana verotulojen kertymiin liittyi suuria epävarmuuksia ja alkuvuoden heikon verotulokertymän epäiltiin pahimmillaan jatkuvan myös loppuvuoden. Rakenteelliset uudistukset tekivät verotulojen kehityksen vertailun vaikeaksi, sillä viime vuosina verotuloissa ja valtionosuuksissa on ollut useita poikkeuseriä tai muutoksia jaksotuksissa.

Loppukeväästä verotulojen ennakoitiin jäävän talousarviosta ja Espoon saama negatiivinen verotulojen oikaisu vahvasti ennustetta. Syksyn aikana verotulojen kehityksen nähtiin kehittyvän suotuisammin ja ennustetta nostettiin. Loppuvuoden tilitykset toteutuivat kuitenkin vielä positiivisemmin ja lopulta verotuloissa päästiin talousarviolukuihin. Tämä kuvastaa ennustamisen vaikeutta, sillä talouden tilannekuva voi vaihdella vuoden aikana eikä varmuutta tulevasta ole. Ennustamisen haasteet näkyvät myös valtakunnallisissa ennusteissa sekä valtiovarainministeriön analyyseissa.

Vaikka verotulot lopulta toteutuivat talousarvion mukaisesti, on muistettava, että verotulot laskivat edellisvuodesta yli 80 milj. euroa. Samaan aikaan kaupungin kulut ja investoinnit kasvoivat, lisäksi oli paikoin merkittäviä ylityksiä talousarvion toteutumisessa. Kaupungin talous on uudessa tilanteessa ja sote-uudistuksen siirtymäaika on käynnissä. Kuitenkin uutta

valtionosuusuudistusta suunnitellaan ja esiin on nostettu sote-erät, jotka verotulojen menetysten kompensatioeränä ovat Espoolle kriittiset.

Erityisen tärkeää kuluvana vuonna on kaupungin oma palvelujen kustannuksiin liittyvä laskenta, vaihtoehtoisten ja kokonaistaloudellisesti edullisimpien palveluvaihtoehtojen valinta, palvelutarpeen ennakointi sekä verotulorahoituksen analysointi. Ne antavat johtamisen kannalta keskeistä tilannekuvaa ja suunnittelun pohjaksi tarvittavaa tietoa.

Espoo kasvaa voimakkaasti - lasten ja nuorten määrän kasvu poikkeaa merkittävästi valtakunnallisesta kehityksestä

Espoo kasvaa voimakkaasti, mikä näkyy erityisesti lasten ja nuorten määrän kasvuna. Väestönkasvu on ollut vahvaa ja erityisesti viime vuosina Espoon kasvu on ollut paikoin jopa suurinta verrattuna muihin isoihin kaupunkeihin.

Ennakkotietojen mukaan Espoon väestönmäärä kasvoi 7 010 asukkaalla. Vuoden lopussa väkiluku oli 321 030. Väestömäärän kasvu oli 2,2 prosenttia.

Kasvu on poikkeuksellisen suurta ja poikkeaa olennaisesti koko valtakunnan yleisestä tasosta. Valtakunnallisesti on nähtävissä, että lasten ja nuorten määrä on laskemassa muualla kuin Suomen suurimmissa kaupungeissa. Koko Suomen väestönkasvusta reilusti yli 60 prosenttia tulee pääkaupunkiseudulta ja trendi vain voimistuu.

Espoon väestöstä yli 80 000 henkilöä on vieraskielisiä ja heidän osuutensa väestöstä on 25 prosenttia. Vieraskielisten osuus väestöstä kasvaa vuosittain ja kehitys on voimistuva.

Työttömyysluvut edelleen kasvussa

Työttömien osuus työvoimasta oli Espoossa joulukuun lopussa 10,9 prosenttia. Sen oli noin prosenttiyksikön korkeampi ja työttömiä oli 2 193 (14,5 prosenttia) enemmän kuin vuotta aiemmin.

Työttömien määrä on kasvanut vuoden 2023 maaliskuusta lähtien. Kasvu jatkui koko vuoden 2024. Etenkin alle 25-vuotiaiden työttömyys kasvoi voimakkaasti ja vuoden lopulla myös pitkäaikaistyöttömyyden kasvu kiihtyi. Avointen työpaikkojen määrä romahti vuoden 2024 aikana: vuoden lopulla määrä oli 599 eli alle puolet vuodentakaisesta määrästä.

Työttömiä työnhakijoita oli Espoossa vuoden 2024 lopulla 17 334 eli 14,5 prosenttia (2 193 henkeä) enemmän kuin vuotta aiemmin. Viiden vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna työttömiä oli 56,5 prosenttia (6 120 henkeä) enemmän.

Alle 25-vuotiaiden osuus samanikäisestä työvoimasta oli vuoden 2024 lopulla 10,6 prosenttia kun vuotta aiemmin se oli 9,1 prosenttia ja viisi vuotta aiemmin 6,9 prosenttia.

Vuoden 2024 lopulla Espoossa oli 6 263 pitkäaikaistyötöntä, mikä oli 27,3 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin ja peräti 82,5 prosenttia enemmän kuin viisi vuotta sitten.

Rahoitustuotot paransivat kaupungin tulosta – verotuloja kertyi lopulta talousarvion mukaisesti

Kaupungin tulos oli n. 105 milj. euroa, mikä on 50 milj. euroa alkuperäistä talousarviota parempi. Tulosta paransivat rahoitustuotot, jotka toteutuivat lähes 40 milj. euroa talousarviota parempana. Kokonaisuudessaan kaupunki sai rahoitustuottoja n. 60 milj. euroa, joten niiden merkitys viime vuoden tuloksen muodostumisessa on merkittävä.

Ulkoisia toimintatuottoja kertyi n. 355 milj. euroa, joka jää alle alkuperäisen talousarvion. Vaikka toimintatuotot kokonaisuudessaan näyttävät toteutuvan lähelle talousarviota, on erien sisällä merkittäviä eroja. Yleinen taloustilanne vaikutti maanmyyntituottoihin, jotka jäivät tulotavoitteestaan yhteensä 35 milj. euroa.

Toimintatuottojen kertymää nosti erityisesti maankäyttösopimusten tulojen kasvu n. 23 milj. eurolla yli talousarvion, jotka edellyttivät vastaavalla summalla sopimusrakentamisen investointien kasvattamista. Tuottoja kerryttivät ulkoista rahoitusta saavat projektit ja hankkeet, jotka kasvattivat samalla summalla myös ulkoisia kuluja.

Ulkoiset toimintakulut olivat 1 342 milj. euroa, ja ne kokonaisuudessaan alittivat alkuperäisen talousarvion noin 11,5 milj. eurolla. Huomioitavaa kuitenkin on, että toimintakulujen paikoin merkittävää ylitystä tasoittivat mm. tietohallinnon kulujen ja keskitettyjen palkkavarausten alittuminen. Toimintakulujen osalta on olennaista huomioida kustannukset, jotka aidosti ylittyivät ja toiminnot, joissa esimerkiksi kulujen syntyminen siirtyi vuodelle 2025. Jo nyt on tiedossa, että osa vuoden 2024 alituksista ovat kuluja, jotka realisoituvat myöhemmin.

Suurimmat ylitykset toimintakuluissa syntyivät kasvun ja oppimisen toimialalla yht. 16 milj. euroa sekä Tilapalvelut-liikelaitoksessa 11,3 milj. euroa. Lisäksi muilla toimialoilla oli yksittäisiä ylityksiä toimialan sisällä.

Määrärahamuutokset tuotiin valtuuston käsittelyyn käyttötalouden osalta osavuositarkastus 3:n yhteydessä, jotta muutostarpeet olisivat mahdollisimman realistisia. Käyttötaloudessa ja investoinneissa oli kuitenkin poikkeamia, joita ei ennakoitu osavuositarkastukseen.

Toimialojen ja tulosyksiköiden tulee kiinnittää erityistä huomiota ennusteiden laadintaan ja hyödyntää johtamisen ja talousohjauksen tietojärjestelmän (JoTo) mahdollistamaa analytiikkaa. Näin pystytään tuottamaan laadukkaampaa tilannekuvaa kaupungin taloudellisesta tilanteesta. Valtuustoon nähden sitovien tasojen poikkeamat muutettuun talousarvioon raportoidaan tarkemmin tilinpäätöksessä.

Verorahoitusta kertyi 1 226 milj. euroa. Verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) ylitti lopulta alkuperäisen talousarvion 4,2 milj. eurolla. Verotulojen arvioiminen vuoden 2024 talousarvioon onnistui melko hyvin, mutta ennustamista vuoden aikana vaikeutti merkittävästi se, miten yleinen taloustilanne ja työttömyyden kasvu lopulta vaikuttaisivat verotulojen toteumaan. Talouskehityksen epävarmuuden lisäksi verojen ennustamista vaikeutti verojen jaksotusmuutokset kalenterivuosien välillä.

Vuosi 2023 oli ensimmäinen tilikausi sote-uudistuksen yhteydessä uudistetulla kuntien rahoitusmallilla. Vuoden 2023 verokertymää kasvatti vielä uudistuksen ns. verohännät. Verohännät poistuivat vuonna 2024 ja Espoon verotulot laskivat 9 prosenttia eli 82 milj. euroa vuodesta 2023.

Kunnallisveroa kertyi 526 milj. euroa eli 1 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Verovuoden 2023 kunnallisveron oikaisu oli Espoolle 14 milj. euroa negatiivinen. Oikaisun takia, kunnallisveron arviota alennettiin vuoden aikana, mutta marras-joulukuun tilitykset toteutuivat ennakoitua suurempana ja alkuperäinen talousarvio toteutui. Verokertymää kasvatti valtakunnallisesti odottamaton jaksotusmuutos ansiotulojen ennakonpidätyksissä, jonka takia ennakonpidätyksien osuus oli poikkeuksellisen suuri vuonna 2024.

Kiinteistöveroa kasvatti kiinteistöverouudistus, jossa maapohjan kiinteistöveron alaraja nousi vuoden 2024 alusta. Kiinteistöveroja tilitettiin 162 milj. euroa ja ne kasvoivat 19 milj. euroa (13,3 prosenttia) edellisvuodesta. Kiinteistövero toteutui 3 milj. euroa alle alkuperäisen talousarvion. Osa vuoden 2024 kiinteistöveroista eräännyy maksettavaksi vuoden 2025 puolella tammi- ja helmikuussa.

Yhteisöveroa kertyi 141 milj. euroa eli 8 milj. euroa talousarviossa ennakoitua enemmän. Alkuvuodesta tilitetyt vuoden 2023 lisäennakot olivat arvioitua suuremmat ja kasvattivat Espoon koko vuoden kertymää. Valtakunnallisesti yhteisövero laski ennakotietojen mukaan 7,9 prosenttia vuonna 2024. Lopulliset tiedot tarkentuvat verotuksen valmistuttua.

Valtionosuuksia tilitettiin Espoolle 397 milj. euroa. Huomioitavaa kuitenkin on, että valtionosuuksiin luokitellaan sote-erät, muutosrajotit ja siirtymätasaus. Niiden osuus valtionosuuksista on 161 milj. euroa eli 40,6 prosenttia. Sote-erillä oikaistaan kunnilta sotemuutoksessa siirtyneiden tulojen ja menojen erotusta. Espoolta leikattiin vuositasolla n. 200 milj. euroa enemmän verotuloja kuin mitä sote-palveluiden kustannukset olivat. Epätasapainoa oikaistaan vain osin sote-erillä, jotka lasketaan valtionosuuksiin, joita ne eivät ole. Sote-erät ovat tosiasiallisesti kompensatiota Espoon verotulomenetyksistä, jonka sote-uudistus aiheutti.

Rahastojen markkina-arvot kasvoivat vuonna 2024 kun sekä korot että osakkeet tuottivat molemmat hyvin. Rahastojen tuotot vaihtelivat 5,2 prosentin ja 9,5 prosentin välillä (markkina-arvoin). Rahastojen kirjanpidollinen tulos oli 40,6 milj. euroa alkuperäisen talousarvion ollessa 16,7 milj. euroa. Suurin poikkeama ennusteeseen johtui peruspalveluiden ja maanhankinnan investointirahaston arvopapereiden luovutusvoitoista, jotka ylittyivät 17,9 milj. eurolla.

Vuosikatteen muodostui 306,7 milj. euroa ja tilikauden tulokseksi 104,8 milj. euroa.

Espoon investointitaso korkea - nettoinvestoinnit lähes 330 milj. euroa

Kaupungin nettoinvestoinnit olivat yhteensä 330 milj. euroa ja ne kasvoivat edellisvuodesta. Uudisrakentamisen määräraha oli 97,7 milj. euroa ja toteuma 78,5 milj. euroa. Määrärahaa jäi käyttämättä lähinnä hankkeiden ajoitusyistä.

Infrarakentamisen määrärahoja korotettiin vuoden aikana 43,5 milj. euroa ja ne olivat yhteensä 138,4 milj. euroa. Investoinnit toteutuivat lähes suunnitelmien mukaisesti.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli n.19 milj. euroa negatiivinen, vuosikate ei riittänyt investointien rahoitukseen. Rahavirta toteutui kuitenkin

alkuperäistä talousarviota parempana. Tulosta paransivat rahastojen tuotot, jotka pääosin ohjataan rahastoihin ja ne eivät suoraan paranna palvelutuotannon rahavirtaa.

Talousarviolainoja ei nostettu hyvän kassatilanteen ansiosta. Lainakantaa lyhennettiin 47,3 milj. eurolla.

Kaupungin lainasalkusta (790,1 milj. euroa) oli kiinteäkorkoista lainaa 86,08 prosenttia ja lainasalkun keskikorko 1,24 prosenttia. Kaupungin kassatilanne oli hyvällä tasolla ja kassasijoitukset tuottivat vuoden aikana noin 4,7 prosenttia eli 19,6 milj. euroa. Niillä pystyttiin kattamaan myös lainojen korot, jotka olivat 10,1 milj. euroa.

Espoo-konsernin vuosikate pieneni - investoinnit kasvoivat

Konsernin tulos vuonna 2024 oli 35 milj. euroa ylijäämäinen. Vuosikate pieneni edellisvuodesta 143 milj. euroa johtuen kasvaneesta toimintakatteen alijäämästä ja pienentyneistä verotuloista.

Konsernin investointiohjelma jatkui edellisvuosien tapaan mittavana. Koko Espoo-konserni investoi vuonna 2024 418 milj. eurolla. Kaupungin osuus konsernitilinpäätökseen yhdisteltävistä bruttoinvestoinneista oli 264 milj. euroa ja konserniyhteisöjen 154 milj. euroa. Konsernin nettoinvestoinnit olivat 409 milj. euroa eli 40 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Investoinneista rahoitettiin tulorahoituksella 100,8 prosenttia.

Konsernin lainakanta oli vuoden 2024 lopussa 3 783 milj. euroa ja se pieneni vuodessa 71 milj. euroa. Lainakanta asukasta kohden oli 11 783 euroa, joka on 485 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Suurin osa konsernin lainakannasta koostui kaupungin lainojen lisäksi Länsimetro Oy:n, Espoon Asunnot Oy:n ja Helsingin Seudun Ympäristöpalvelut - kuntayhtymän (HSY) vieraasta pääomasta. Oikaistu lainakanta (Espoon Asunnot Oy:n, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän lainat sekä Länsimetro Oy:n lainoista Helsingin osuus vähennettynä) oli 2 253 milj. euroa eli 163 milj. euroa vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Oikaistu lainakanta asukasta kohden oli 7 019 euroa, kun se vuotta aikaisemmin oli 7 691 euroa.

Tulostavoitteiden toteutuminen

Espoo-tarinassa on vuosille 2021–2025 määritelty kaupungille seitsemän valtuustokauden tavoitetta. Vuodelle 2024 on asetettu yhteensä 26 kaupunkitasoista tulostavoitetta, joiden tarkoituksena oli edistää valtuustokauden tavoitteiden toteutumista. Tulostavoitteista 18 arvioidaan toteutuneen ja viiden arvioidaan toteutuneen pääosin. Kokonaisuudessaan tulostavoitteista arvioidaan toteutuneen vähintään pääosin 88,5 prosenttia. Tulostavoitteista kolmen ei arvioida toteutuneen.

Toteutumatta jääneistä kolmesta tulostavoitteesta kaksi liittyy nuoriin. Alle 25-vuotiaiden työttömien osuus työvoimasta on kääntynyt uudelleen nousuun ja on samalla tasolla kuin yleinen työttömyysaste (10,9 prosenttia), vaikka Espoo pärjää edelleen paremmin kuin pääkaupunkiseudun keskiarvo (11,1 prosenttia). Kiusaamisen ehkäisyyn liittyvät mittarit ovat heikentyneet oppilaskyselyn perusteella sekä koetun kiusaamisen että aikuisten puuttumisen osalta. Kolmas toteutumatta jäänyt tulostavoite koskee yritystyöpaikkojen määrän kasvua, jota ei arvioiden mukaan ole tapahtunut kuluvan vuoden aikana. Suomen taloustilanne ja

elinkeinomarkkinoiden haasteet ovat vaikuttaneet näiden tavoitteiden toteutumiseen.

Mahdolliset tarkistukset

Tarkastuksessa mahdollisesti esiin nousevien tilinpäätöksen tarkistusten tekemiseksi esitetään, että konsernihallinto oikeutetaan tekemään teknisiä tarkistukset tilinpäätökseen. Mahdolliset tarkistukset eivät voi muuttaa tilikauden tulosta tai päätöksessä esitettyä tilikauden tuloksen käsittelyä.

Päätöshistoria

Liitteet

1 Tilinpäätös 2024

Oheismateriaali

Tiedoksi